

Η Ελλάδα ενεργότερος εταίρος στην ΕΕ: μαθήματα από την κρίση

Πέμπτη, 20 Φεβρουαρίου 2014

Του Δημήτρη Τσιμπανούλη

Τέλη του 2009 το Σωματείο Αξιότης είχε εκπονήσει μελέτη με τίτλο: «Η Ελλάδα Ενεργότερος Εταίρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Αιτία σύνταξης αυτού του πονήματος ήταν η διαπιστωθείσα διαδεδομένη άγνοια στη χώρα μας γύρω από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις εξελίξεις της, καθώς και ο παθητικός ρόλος των ελλήνων στα δρώμενα της ΕΕ. Η αντιμετώπιση της ΕΕ ως ξένου σώματος και ως αναγκαίου κακού είχε παγιώσει μια μοιρολατρική διάθεση. Κυριαρχούσε άγνοια ή αδυναμία ουσιαστικής παρακολούθησης των ευρωπαϊκών δράσεων και δρωμένων από τη χώρα μας. Η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την ευρωπαϊκή ήταν επιδερμική και πλημμελής και είχαμε τα πρωτεία στη μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις μας ως κράτους-μέλους, σκόπιμη ή εξ αμελείας, κατά περίπτωση. Έλειπε κάθε διάθεση θεσμικής παρέμβασης και δημιουργικής συμμετοχής στις ευρωπαϊκές δράσεις και είχε εκλείψει ο σεβασμός κράτους και πολιτών στους ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Η νοοτροπία αυτή, προερχόμενη εκ των άνω, είχε βαθιά διαποτίσει την κοινωνία και το λαό μας. Οι έλληνες πολιτικοί συμπεριφέρονταν σαν να μην επιθυμούν να γνωρίζει ο μέσος έλληνας τι συζητείται και τι διακυβεύεται στα ευρωπαϊκά όργανα, πώς γίνονται οι διαπραγματεύσεις και ποιές συμμαχίες δημιουργούνται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού γίγνεσθαι. Η κάθε κυβέρνηση δεν ήθελε να γίνονται γνωστές στην αντιπολίτευση και, ευρύτερα, στο κοινοβούλιο, οι θέσεις της και η στρατηγική της, και τούτο για λόγους κομματικούς και όχι διαπραγματευτικής τακτικής. Τα περισσότερα ανώτατα στελέχη της κυβέρνησης και της δημόσιας διοίκησης ήταν αποστασιοποιημένα από τα ευρωπαϊκά θέματα και η επικοινωνία τους με τα ευρωπαϊκά όργανα ήταν πλημμελέστατη. Κυριαρχούσε μυστικοπάθεια και εσωστρέφεια, για να προωθούνται οι στενόκαρδες πολιτικές ατζέντες των εκάστοτε κυβερνώντων. Όσο για τη στελέχωση των ελληνικών μονάδων και επιτροπών στις Βρυξέλλες, αυτή συχνά κάθε άλλο παρά αξιοκρατική ήταν.

Τις συνέπειες αυτής της πολιτικής και νοοτροπίας τις πληρώσαμε πολύ ακριβά. Και όταν ξέσπασε η κρίση το 2010, λόγω της καταστροφικής πολιτικής των προηγούμενων ετών, η χώρα μας δεν είχε τα στελέχη εκείνα, που θα μπορούσαν να τη βοηθήσουν να αναπτύξει πειστικό και ειλικρινή διάλογο με τα ευρωπαϊκά όργανα. Έχοντας απαξιώσει την ΕΕ, είχαμε αυτοαπαξιωθεί και αποξενωθεί από το ευρωπαϊκό

γίνεσθαι, αδυνατώντας να αρθρώσουμε πειστικό λόγο. Πέρα από τις πρωτογενείς οδυνηρές συνέπειες της χρηματοοικονομικής εξαθλίωσης της χώρας μας που βίωσε και βιώνει ο ελληνικός λαός, υφιστάμεθα και τις παράπλευρες ποιοτικές απώλειες της χρηματοοικονομικής κρίσης. Η πολυνομία θριαμβεύει, τα νομοθετήματά μας έχουν πέσει στο ναδίρ της ποιοτικής κλίμακας, η γραφειοκρατία γνωρίζει ανεπανάληπτη δόξα και η ποιότητα ζωής έχει φθάσει σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Ο Έλληνας πολίτης μένει ενεδός μπροστά σ' αυτή τη νέα τάξη πραγμάτων και απορεί για το τι μπορεί να κάνει. Το πρόβλημα είναι πως και σήμερα λίγα γίνονται για την ποιοτική αναβάθμιση της χώρας μας σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι κυβερνώντες είναι απορροφημένοι από τον επίπονο καθημερινό αγώνα με τους αριθμούς και τη δημοσιονομική πειθαρχία και, λόγω των μέτρων λιτότητας, το δημόσιο αδυνατεί να διαθέσει πόρους για πραγματική μελέτη, ανάλυση και αξιολόγηση των προβλημάτων της χώρας μας και τη διατύπωση ουσιαστικών προτάσεων επίλυσής τους. Η ανάγκη επικέντρωσης της κυβέρνησης και της δημόσιας διοίκησης στην αντιμετώπιση των δομικών και οικονομικών προβλημάτων της χώρας, που σοβούσαν για χρόνια και εξερράγησαν με πάταγο απειλώντας την επιβίωσή μας, ήταν μια πειστική ως τα τώρα εξήγηση. Ακόμα και αν οι συνταγές που μας επεβλήθησαν από την τρόικα, που αναγκαζόμασταν να ακολουθούμε, συχνά κάθε άλλο παρά επιτυχημένες ήταν.

Όμως τα σημαντικά επιτεύγματα της χώρας μας στον οικονομικό τομέα τα τελευταία χρόνια, που πέτυχε, με τις θυσίες του λαού, μια μοναδική για τα διεθνή δεδομένα δημοσιονομική προσαρμογή, δίνουν πλέον στον ελληνικό λαό το δικαίωμα όχι μόνο να ελπίζει, αλλά και να απαιτήσει να επαναπροσδιορισθεί, επιτέλους, η θέση και η στάση της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη θεσμική κοσμογονία που συντελείται σήμερα στην Ευρώπη, η Ελλάδα υποχρεούται να διαδραματίσει ρόλο ουσιαστικό, αν θέλει να ελπίζει σε ένα ευρωπαϊκό αύριο. Τον ως τα τώρα παθητικό ρόλο μας στην ΕΕ, που αντανακλάται στην όλη συμπεριφορά μας στα ευρωπαϊκά όργανα και την, συχνά, ως εκ των καταστάσεων, ηττοπαθή μας συμπεριφορά («ουαί τοις ηττημένοις»), πρέπει να διαδεχθεί υπεύθυνη, δημιουργική και εποικοδομητική διάθεση, που θα προωθηθεί μέσα από τη δημόσια διοίκηση και την ίδια την κοινωνία των πολιτών. Είναι απαραίτητο να διατεθούν πόροι από το κράτος σε νέους επιστήμονες και ανθρώπους, έτσι ώστε να μελετηθεί σοβαρά η κατάσταση. Εδώ πρέπει να διοχετευθεί το πλεόνασμα του προϋπολογισμού και πουθενά αλλού: Για να αντιμετωπισθεί η ανεργία των νέων επιστημόνων και, παράλληλα, να μπορέσει να κατανοήσει η κοινωνία τα θέματα που αντιμετωπίζουμε στην Ευρώπη και τις λύσεις που συζητούνται, ευαισθητοποιούμενη στις υποχρεώσεις που επιβάλλονται, αλλά και στις ευκαιρίες που προσφέρονται. Για να καταστούν συνειδητές στους εργαζόμενους και τις παραγωγικές τάξεις οι δυνατότητες που δημιουργούνται και οι προϋποθέσεις αξιοποίησής τους.

Οι αλλαγές πρέπει να επέλθουν τόσο στο εσωτερικό της χώρας μας, ως προς τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε και επεξεργαζόμαστε τα θέματα που συζητούνται και αποφασίζονται στην ΕΕ, όσο στη σχέση της Ελλάδας με την ΕΕ.

Αναπτύσσοντας σοβαρή επιχειρηματολογία, να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις ουσιαστικού διαλόγου και επικοινωνίας με τους ευρωπαίους εταίρους και, συμπήζοντας κατάλληλες συμμαχίες, να τους πείσουμε για την ανάγκη προώθησης όλων των θεμελιωδών αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνον εκείνων που επιλεκτικά σταχυολογούν ορισμένοι. Να καταδείξουμε επιστημονικά πως με υψηλή ανεργία και χωρίς προϋποθέσεις απασχόλησης, αποκλειστικά με μέτρα λιτότητας και δημοσιονομικής πειθαρχίας, χωρίς τόνωση της ζήτησης στην αγορά με κατάλληλα μέτρα ευρωπαϊκής πολιτικής παρά μόνον με εσωτερική υποτίμηση, ούτε χρηματοπιστωτική σταθερότητα μπορεί να υπάρξει ούτε ανάπτυξη. Ούτε ενιαία Ευρώπη.

Τα μέτρα αυτά δεν αρκεί να προέρχονται μόνον από την ιδιωτική πρωτοβουλία, επιβάλλεται να έχουν θεσμική προέλευση. Το κράτος πρέπει να οργανώσει, υποστηρίξει και ενισχύσει οικονομικά την εξοικείωση των επιστημόνων, των επιχειρηματιών, των επαγγελματιών, των εργαζομένων και της κοινωνίας των πολιτών με τα εντόνως συζητούμενα επίκαιρα θέματα επαναπροσδιορισμού της ευρωπαϊκής πολιτικής και να δημιουργήσει εργαστήρια άξιων στελεχών και εκπροσώπων μιας νέας Ελλάδας, πιο παρεμβατικής, πιο διεκδικητικής, ισότιμου και ενεργητικού εταίρου στην ΕΕ, που θα ανατρέψει τις δυσοίωνες προβλέψεις, θα αντιστρέψει το αρνητικό κλίμα και θα χαίρει υπολήψεως και σεβασμού χάρη στο επίπεδο και την αξιότητα των πολιτών της και την αξιοκρατική της δομή.

** Ο κ. Δημήτρης Τσιμπανούλης είναι δικηγόρος, διδάκτωρ νομικής του Παν/μίου της Φραγκφούρτης, γενικός γραμματέας του Σωματείου Αξιότητας.*